

Тетяна Добко,

зав. відділу НБУВ, канд. іст. наук

Нове видання з бібліографічної сухомлиністики

(В. О. Сухомлинський. Біобібліографія: 2001 – 2008 рр. / АПН України; Українська асоціація Василя Сухомлинського; Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд. Л. М. Заліток, наук. ред. П. І. Рогова, наук. консультант О. В. Сухомлинська, бібліогр. ред. Л. О. Пономаренко. – К., 2008. – 196 с. – (Сер. «Видатні педагоги світу»; Вип. 3)).

29 вересня 2008 р. у Державній науково-педагогічній бібліотеці України ім. В. О. Сухомлинського (ДНПБУ) з нагоди 90-річчя від дня народження Василя Олександровича Сухомлинського та Всеукраїнського дня бібліотек було відкрито перший у Києві пам'ятник видатному українському педагогу-новатору.

У рамках свята шановній громаді було презентовано також бібліографічний покажчик «В. О. Сухомлинський. Біобібліографія: 2001 – 2008 рр.» (К., 2008), що став черговим виданням бібліотечної серії «Видатні педагоги світу».

Творчість видатного педагога, вчителя, письменника Василя Олександровича Сухомлинського, починаючи з 1950-х рр., привертає увагу освітян, дослідників, широких кіл громадськості усього світу. Про це переконливо засвідчує бібліографічна статистика. Про масштаби розповсюдження творчого доробку В. О. Сухомлинського та публікацій про нього переконливо говорять матеріали виданих біобібліографічних покажчиків*.

* Василь Олександрович Сухомлинський: бібліогр. покажч. / Кіровоград. обл. упр. культури; Обл. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської. Обл. ін-т удосконалення вчителів; уклад. Н. М. Бурлака; ред.: Е. І. Наливайко, Я. А. Резніцький. – Кіровоград, 1973. – 85 с.; В помощь изучающим педагогическое наследие В. А. Сухомлинского: библиогр. указ. / Чуваш. отд-ние пед. о-ва РСФСР; сост. Н. Н. Никандров. – Чебоксары, 1973. – 35 с.; Библиографический указатель трудов В. А. Сухомлинского: в помощь изучающим пед. наследие В. А. Сухомлинского / Калинингр. обл. отд-ние пед. о-ва РСФСР; сост.: Т. И. Тамбовкина и др. – Калининград, 1974. – 25 с.; Те саме. – 2-е вид. – 1976. – 26 с.; Сухомлинський Василь

Презентований покажчик логічно продовжує київські видання: «В. О. Сухомлинський: бібліографія творів» (1978), «В. А. Сухомлинский: библиография» (1987), «В. О. Сухомлинський: біобібліографія: 1987–2000 рр.» (2001), які, відповідно,

Олександрович: (бібліогр. покажч.) / Львів. обл. наук. пед. б-ка та ін.; уклад. Л. Б. Савка. – Львів, 1976. – 86 с.; Василь Олександрович Сухомлинський: бібліогр. покажчик / Обласний ін-т підвищення кваліфікації учителів; Обл. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської. – Кіровоград, 1977. – 21 с.; В. А. Сухомлинский: библиогр. указ. / Централиз. б-ка системы работников просвещения; сост. З. Н. Сотникова. – Кемерово, 1978. – 24 с.; В. А. Сухомлинский: (Рек. список лит.) / Брест. пед. ин-т им. А. С. Пушкина. Б-ка; сост. А. Я. Науменко. – Брест, 1978. – 10 с.; В. А. Сухомлинский: рек. указ. трудов и лит. о жизни и деятельности: (К 60-летию со дня рождения) / Казах. пед. ин-т им. Абая. Б-ка; сост. В. А. Башкирова. – Алма-Ата, 1978. – 68 с.; В. О. Сухомлинський: бібліографія творів / склали: Г. І. Сухомлинська, О. В. Сухомлинська. – К.: Рад. шк., 1978. – 110 с.; В помощь изучающим педагогическое наследие В. А. Сухомлинского (1952–1982 гг.): библиогр. указ. / Рост. обл. отд. нар. образования, Рост. обл. ин-т усовершенствования учителей; сост. З. Л. Горожанина и др. – Ростов-на-Дону, 1982. – 54 с.; В. А. Сухомлинский. Библиография / сост.: А. И. Сухомлинская, О. В. Сухомлинская. – К.: Рад. шк., 1987. – 255 с.; В. О. Сухомлинський: біобібліографія, 1987 – 2000 рр. / АПН України. ДНПБ України, Укр. асоціація В. О. Сухомлинського; уклад.: Г. І. Сухомлинська, О. В. Сухомлинська; за ред. Н. О. Гаждан, Л. І. Ніколюк. – К.: КНЕУ, 2001. – 128 с.; *Калузька Л.* Василь Олександрович Сухомлинський (29.09.1918 р. – 2.09.1970 р.): інформ. довід. – Івано-Франківськ, 2006. – 52 с.; В. О. Сухомлинський: бібліографія, 2001–2005 рр. / уклад. В.Л. Федаєва, О. В. Сараєва. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2006. – 128 с.

нараховували: 818, 2211 і 1090 бібліографічних описів друкованих праць.

У наш прагматичний час, коли усе комерціалізується, втрачаються духовні орієнтири, особливої актуальності набувають питання моральності, виховання молодого покоління на засадах добра, гуманізму. Тому вивчення та розвиток педагогіки В. О. Сухомлинського, його ідей виховання свідомого громадянина, яскравої особистості затребувані як ніколи. За визначенням українського академіка О. Я. Савченко, у 90-ті роки ХХ ст. остаточно сформувався напрям в історії педагогіки – «сухомлиністика», в якому, спираючись на творчий доробок В. О. Сухомлинського, досліджується і поширюється його спадщина, підтримується досвід реалізації й розвиток ідей його гуманістичної педагогіки в Україні та за її межами.

Як засвідчує аналіз бібліографічних даних, зростає кількість публікацій, присвячених життю, діяльності і окремим питанням педагогічної системи В. О. Сухомлинського. У рецензованому нами біобібліографічному покажчику комплексно представлено праці педагога-новатора та присвячені йому дослідження вітчизняних і зарубіжних учених за 2001 – 2008 рр., як друковані, так і на електронних носіях. Загалом у виданні наведено 1710 бібліографічних описів документів.

Покажчик добре структурований. Перший розділ «Твори В. О. Сухомлинського» вміщує бібліографічні описи праць педагога (згруповані хронологічно за роками видання, а у межах року – за алфавітом назв). Розділ має підрозділи: «Статті в збірниках та періодичній пресі», «Листи», «Художні твори». Другий розділ «Переклади творів В. О. Сухомлинського іноземними мовами за кордоном» містить бібліографічні описи документів у хронологічному порядку за алфавітом назв країн. Назви творів подано у перекладі українською мовою, прізвища авторів публікацій – в українській транскрипції. На нашу думку, варто було зберегти оригінал правопису документів принаймні романсько-германськими мовами, що полегшило б їх пошук у каталогах бібліотек, тим паче, що видання переглядалися *de visu*.

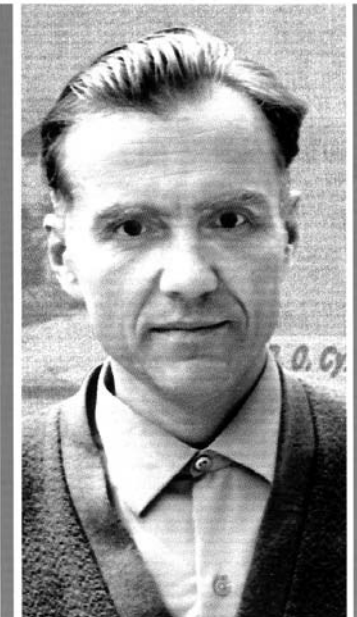
Розділ «Література про життя та діяльність В. О. Сухомлинського» складається з підрозділів: «Матеріали до біографії (статті, хронікальні помітки і

Серія "Видатні педагоги світу" Випуск 3

В.О.СУХОМЛИНСЬКИЙ

Академія педагогічних наук України
Українська асоціація Василя Сухомлинського
Державна науково-педагогічна бібліотека України
ім. В.О. Сухомлинського

Біобібліографія 2001 – 2008 рр.

Київ
2008

спогади)», «Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського в Україні», «Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського за кордоном», «Методичні рекомендації з творчого використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського», «Науково-практичні конференції, семінари, вечори, зустрічі, присвячені В. О. Сухомлинському», «Автореферати дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора педагогічних наук», «Автореферати дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук».

Заслужують на увагу розділи «Увічнення пам'яті В. О. Сухомлинського в Україні та світі» (документи, які засвідчують випуск ювілейних медалей та монет, присвячених В. О. Сухомлинському, матеріали про нагородження медаллю В. О. Сухомлинського тощо) та «В. О. Сухомлинський у літературі та мистецтві» (поетичні, прозові твори, сценарії, присвячені В. О. Сухомлинському).

Новим для бібліографії про В. О. Сухомлинського є розділ «Діяльність музеїв, установ, закладів, які носять ім'я В. О. Сухомлинського». А таких в

Україні – вже дев'ять, серед них і Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського.

Користувачеві допомагають зорієнтуватися у великому масиві документів покажчики: «Алфавітний покажчик назв праць В. О. Сухомлинського»; «Алфавітний покажчик художніх творів В. О. Сухомлинського»; «Алфавітний покажчик редакторів, журналістів, авторів праць про В. О. Сухомлинського»; «Алфавітний покажчик назв окремо виданих видань про В. О. Сухомлинського».

З нашого погляду, «Алфавітний покажчик редакторів, журналістів, авторів праць про В. О. Сухомлинського» мав би містити персоналії, і його можна було б назвати «Іменним», адже багато персоналій лишилося поза увагою, зокрема: Костяшкин Э. (№ 55), Сухомлинська Г. І. (№ 126), Захаренко О., Ткаченко І. (№ 166), Корчак Януш (№ 288), Макаренко А. (№ 278, 306, 333), Чепіга Я. Ф. (№ 278), Ушинський К. (№ 333), Ющенко К. (№ 1703) та ін.

Важливо, що у покажчику вперше повністю аналітично розкрито зміст наукових збірників Всеукраїнських педагогічних читань «В. Сухомлинський у діалозі з сучасністю» (2001–2008 рр.), збірників міжнародних, регіональних та студентських конференцій, присвячених В. О. Сухомлинському.

Уся сукупність бібліографічних праць, присвячених В. О. Сухомлинському, створює цілісну картину дослідження творчої спадщини видатного педагога, засвідчує великий інтерес до його особистості і глибоку пошану до його педагогічних ідей як в Україні, так і за її межами. Усе це наводить на думку про необхідність створення бази даних та ретроспективного покажчика, які б акумулювали усі напрацювання у царині сухомлиністики.

Учасникам урочистостей покажчик представили його науковий редактор, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В. О. Сухомлинського, канд. іст. наук П. І. Рогова та укладач, завідувач читального залу ім. В. О. Сухомлинського, ст. наук. співробітник Л. М. Заліток, які доклали багато зусиль для найповнішого відображення матеріалів про видатного педагога. Ретельне бібліографічне редагування здійснила Л. О. Пономаренко. Науковий консультант покажчика – донька Василя Олександровича – академік АПН України О. В. Сухомлинська.

Варто відзначити, що книга має гарне художнє оформлення, виконана на високому поліграфічному рівні. Вона видрукувана тиражем 500 примірників на кошти Української Асоціації Василя Сухомлинського до ювілею педагога-гуманіста. Покажчик вже надійшов до національних та державних бібліотек України, книгозбірень АПН України, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, бібліотек вищих навчальних закладів України педагогічного профілю, шкільних бібліотек України.

Високу оцінку покажчикові дали директор Інституту проблем виховання АПН України, академік І. Д. Бех, директор Інституту соціальної та політичної психології АПН України, член-кореспондент АПН України М. М. Слюсаревський, колеги з інших бібліотек. Вони наголошували, що видання сприятиме задоволенню інформаційних потреб науковців, аспірантів, педагогів, бібліотечних працівників та студентів, популяризації наукової спадщини В. О. Сухомлинського. Отже, сухомлиністика активно розвиватиметься й далі.